

dr hab. Hubert Kowalski, prof. ucz.
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 23 stycznia 2023 r.

OPINIA PROMOTORSKA

Jako opiekun naukowy pozytywnie oceniam przebieg studiów doktoranckich mgr Joanny Ziółkowskiej-Krzywdy. Pani Magister angażowała się w działalność dydaktyczną Instytutu Polonistyki Stosowanej Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego od samego początku swoich badań. Powierzone zadania wykonywała dokładnie, zgodnie z wyznaczonymi celami i zgodnie z wyznaczonym harmonogramem.

Efekt końcowy studiów, czyli przygotowana rozprawa doktorska pt. *Regulaminy szkolne czasów Oświecenia jako tekst kultury* podejmuje problem edytorskiego, językoznawczego i historycznego opracowania źródeł dotychczas pomijanych przez badaczy. Badania prowadzone przez mgr Joannę Ziółkowską-Krzywdę w ramach pracy doktorskiej, realizowanej pod moją promotorską opieką, dotyczyły problemów reformy oświatowej w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w II połowie XVIII wieku.

Przedstawiona przez doktorantkę dwutomowa rozprawa doktorska obejmuje, w klasycznym formacie, część analityczną i edytorską, które są poprzedzone wstępem, tłem historycznym do omawianych zagadnień oraz przedstawieniem zakresów i celów pracy. Część analityczna obejmuje interpretację aktów normatywnych świeckich placówek szkolnych (Szkoly Rycerskiej oraz szkół elementarnych i średnich będących pod nadzorem Komisji Edukacji Narodowej) zestawionych z zebranych przez Panią Magister dowodów wzorowego zachowania i nieposłuszeństwa tamtejszych uczniów i pracowników. Analiza rzeczywistego wpływu regulaminów na życie codzienne toczące się w placówkach szkolnych w czasach stanisławowskich została zbadana przez pryzmat „praktyki stosowania”, która, jako narzędzie, pozwoliła na dojście do niezwykle ciekawych wyników. Kolejny rozdział został poświęcony badaniom językoznawczym i próbie ujęcia genealogicznego omawianego korpusu źródeł. Podjęte zagadnienia wynikają z obecnych nawet współcześnie braków definicji gatunkowych tekstów

użytkowych takich jak formularz, przepis, ustanowienie, regulamin, uniwersał czy katechizm, o jej XVIII-wiecznych odpowiednikach nie wspominając. Ostatni rozdział części analitycznej, czyli pierwszego tomu pracy, obejmuje wprowadzenie edytorskie regulaminu Szkoły Rycerskiej, który został na potrzeby pracy przetłumaczony z języka francuskiego – *Règlement général* (dokument znajduje się w archiwum Biblioteki Książąt Czartoryskich). Rozdziały te zostały napisane poprawnie merytorycznie oraz stylistycznie w zakresie niezbędnym do poprawnego zrozumienia i interpretacji źródeł zawartych w *Aneksie*, będącym drugim tomem pracy.

Autorka rozprawy za punkt wyjścia obrała regulaminy szkolne, traktując je jako źródło wiedzy na temat uczniów i pracowników świeckich placówek oświatowych, ich planu dnia, charakterystyki przestrzeni szkolnej, języka wykładowego, obowiązujących w szkołach zasad oraz kar i nagród będących częścią metod wychowawczych. Korpus źródłowy nie był wcześniej tak dokładnie analizowany przez innych badaczy. Wizja władz szkolnych, dająca się wyczytać z regulaminów, szła czasem w kontrze do pomysłów jej wychowanków, a same normatywy nie prezentują bezdyskusyjnej rzeczywistości szkolnej czasów stanisławowskich, są raczej projektem wychowawczym o wyraźnym ideologicznym zabarwieniu.

Drugi tom dysertacji obejmuje 18 transkrybowanych i opracowanych przez doktorantkę regulaminów pedagogiczno-organizacyjnych obowiązujących w murach Szkoły Rycerskiej oraz wspomniany już przekład z języka francuskiego dokumentu z Biblioteki Książąt Czartoryskich.

Wśród najistotniejszych osiągnięć badawczych mgr Joanny Ziółkowskiej-Krzywdy uzyskanych w ramach pracy doktorskiej można wymienić opracowanie zagadnienia recepcji analizowanych regulaminów w dobie rozbiorów, charakterystykę ich form i rodzajów, użytego języka, stylu i struktury. Należy również podkreślić, że omawiana praca wnosi dodatkowe, niezwykle cenne informacje i wnioski dotyczące historii Pałacu Kazimierzowskiego oraz tworzącego się kampusu uniwersyteckiego. Ich dalsza analiza z pewnością wypełni kilka luk badawczych dla wspomnianego terenu.

Rozprawa doktorska Joanny Ziółkowskiej-Krzywdy stanowi samodzielne wykonane, oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. W podsumowaniu stwierdzam, że dysertacja została napisana przejrzysto, a wyniki badań zostały przedstawione w sposób systematyczny. Rozprawa ta stanowi bardzo interesujący wkład w badania nad Oświeceniem polskim, w szczególności w zakresie reformy edukacyjnej i XVIII-wiecznej zmiany w rozumieniu wychowania dzieci. Doktorantka wykazała się umiejętnością planowania i prowadzenia pracy badawczej i kwerend na

wysokim poziomie, właściwego doboru technik badawczych i wyciągania rzetelnych wniosków na podstawie uzyskanych wyników badań. Oceniając bardzo pozytywnie recenzowaną pracę stwierdzam, że spełnia ona wymogi stawiane rozprawom doktorskim. Wnoszę, zatem do Rady Naukowej Dyscypliny Literaturoznawstwo Uniwersytetu Warszawskiego o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie pani Joanny Ziółkowskiej-Krzywdy do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Hubert Kołodziej', is positioned on the right side of the page.